JAN TOMÁNEK

ARCHA KNIH

SKUTEČNÁ PRAVDA
SE SKRÝVÁ MEZI ŘÁDKY...

XYZ

Archa knih

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Jan Tománek

Archa knih – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

JAN TOMÁNEK

ARCHA KNIH

SKUTEČNÁ PRAVDA
SE SKRÝVÁ MEZI ŘÁDKY...

xyz

Copyright © Jan Tománek, 2021
© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2021

ISBN tištěné verze 978-80-7683-002-8
ISBN e-knihy 978-80-7683-032-5 (1. zveřejnění, 2021) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-7683-033-2 (1. zveřejnění, 2021) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-7683-031-8 (1. zveřejnění, 2021) (ePDF)

JAN TOMÁNEK

ARCHA KNIH

SKUTEČNÁ PRAVDA
SE SKRÝVÁ MEZI ŘÁDKY...

xyz

Poznáte pravdu a pravda vás vysvobodí.

(Jan 8,32)

Lidé nechtějí slyšet pravdu,
protože si nechtějí zničit své iluze.

(Friedrich Nietzsche)

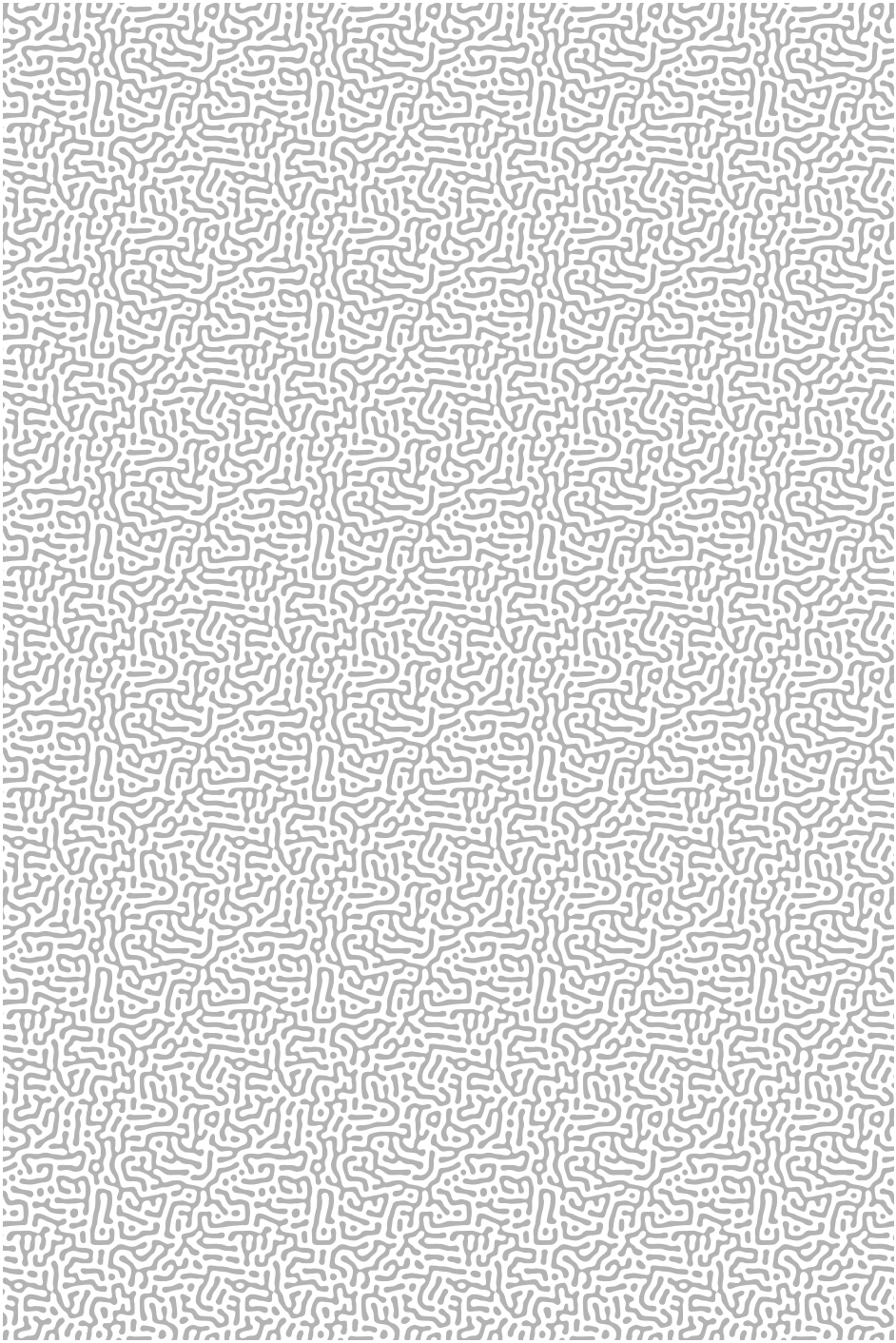

I. ČÁST

VÍRA

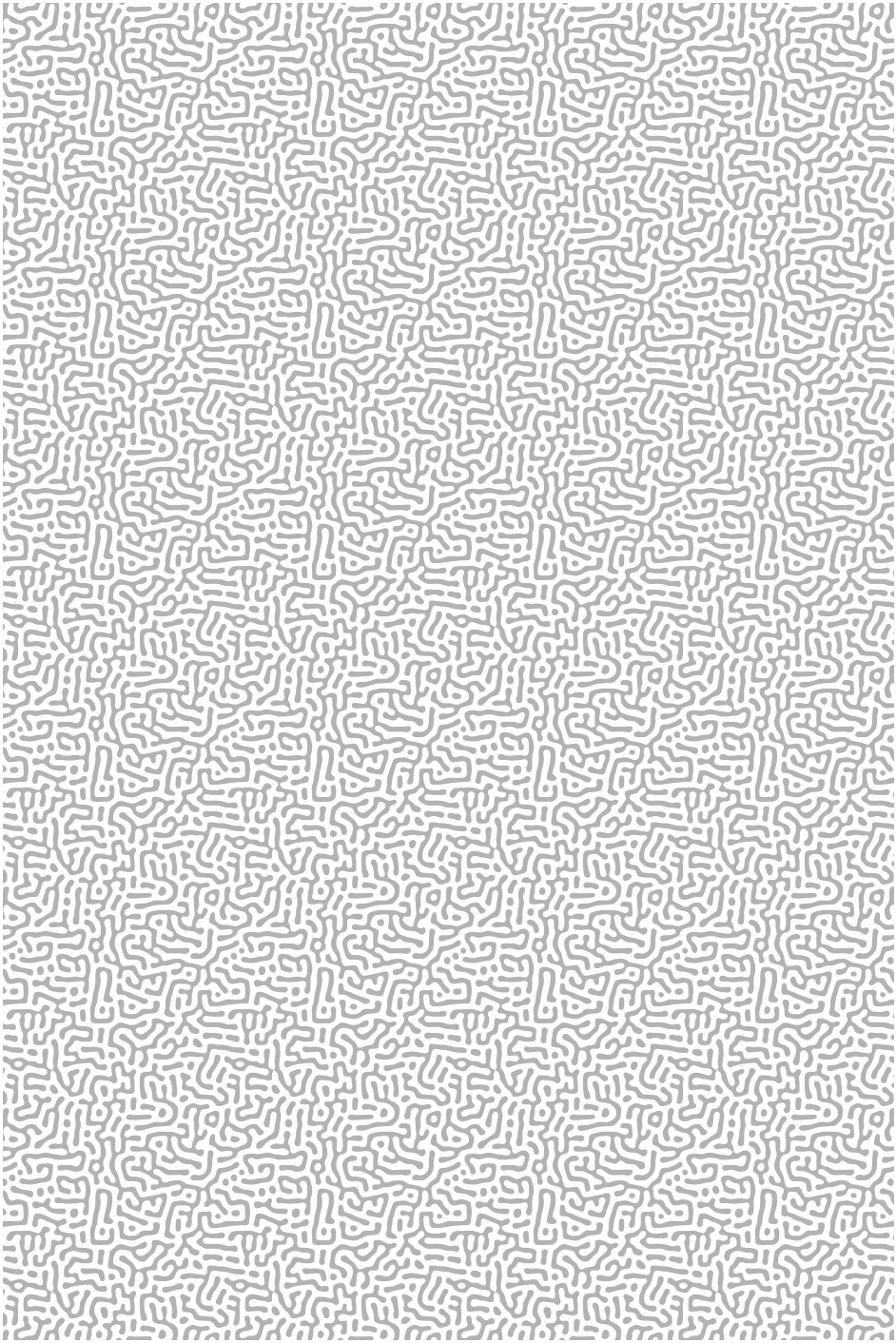

1

Žně. Jen z toho slova jsem měl každý rok osypky. Ne, že by pomáhání v kovárně bylo nějak extra zajímavé a bavilo mě, ale proti tomu, aby se člověk pachtil celý den ve vedru na poli, to bylo zlaté.

Rok co rok stejná otrava.

Tátové z vesnice kosili a ženské a větší holky za nimi vázaly povříslem snopy do panáků a ty nechávaly za sebou stát na poli, aby mohlo obilí dozlatova doschnout. Malé děti pobíhaly vzadu a sbíraly zapomenuté klásky. Prostě vesnická dekadence se vším všudy.

Jediný klad na celé té prudě byl, že se ti leckdy podařilo, jak se holky shýbaly, zahlédnout skryté poklady tam, kde to normálně starostlivě skrývaly. Dokonce se mi zdálo, že se až předhánějí v tom, kolik nám toho která během nikdy nekončícího chichotání *náhodou* ukáže. Hlavně když se kolem motali starší kluci – to se mohly holky přetrhnout. Ďáblovo plémě – přesně jak říká Otec. Ale koukat se není hřích, no ne?

Vlastně tahle část sklizně byla docela prima – co prima, byla nejlepší – ale za dva týdny nastal čas všechno natahat pod stodolu k mlácení. Tehdy končila veškerá zábava – k vidění nebylo už vůbec nic, holky byly doma a nám zbyla jen

ukrutná dřina. Každý rok to nechali na nás klucích, a to jsem fakt nenáviděl.

Zatímco dospělí měli radost, když byla bohatá úroda, tak nás to vyloženě štvalo.

„... tak to je humus!“ rozkašlal se Štěpa a podal žváro dál.

Opatrně jsem natáhl kouř do plic a myslel jsem, že mi do hrudníku někdo zabodl starou rezavou kudlu a ještě s ní několikrát zakroutil.

„To je šílený! Co to je?“ podíval jsem se uslzenýma očima na Štěpu.

„Uznávám, bramborová nať nebyl dobrej nápad. To jahodový listí bylo asi lepší...“

„Ne, Tvrďo, ty to ani nezkoušej,“ vynechal jsem záměrně Tvrdoše po mé pravici a podával ubalenou cigaretu Vaškovi.

„Se z toho jednou poserete,“ kroutil hlavou Vašek a hodil další otep na žebřiňák, „jen ať si Tvrďa dá, když chce...“

Podíval jsem se na Vaška, jestli to myslí vážně, ale to už se Tvrdoš sápal po cigaretě.

„Ale musíš pořádně, Tvrďo. Pak tě to nebude pálit, jako tady kluky...,“ mrknul na mě Vašek.

A tak si Tvrdoš dal pořádnýho práska.

Myslel jsem, že mu exploduje hlava. Fakt – doslova. Nejdřív zrudl, zfialověl, jak se chudák snažil nerozkašlat. A pak všechno bouchlo. Tvrdoš se zlomil v pase a začal kašlat a zvracet. Úplně to z něho stříkalo a z nosu mu tekly nudle. Prostě humus.

„Říkal jsem ti, žes měl natáhnout víc. To by se ti tohle nestalo,“ poplácal ho Vašek otcovsky po zádech a v očích mu hráli ďáblíci. „Ale seš chlapák, Tvrďo! Všechna čest!“

A Tvrďa si zatím utíral rukávem ušmudlaný nos a smál se jako měsíček. Byl šťastný, že je s náma.

Neměl jsem rád, když si z něj kluci utahovali. Byl sice pomalejší, ale byl to pořád přece jen mladší brácha. A Otec vždycky říkal, že rodina je základ. To nejpevnější, co člověk v životě má. Ale zase jsem se nechtěl shodit před klukama, tak jsem si často Tvrdoše dobíral s nima.

„Hele, nechci to dělat všechno sám, pánové," zavolal na nás Vašek.

Pomalu jsme se zvedli ze stínu velkého dubu a začali zase loudavě nakládat otepi na vůz.

„Mákněte trochu, podívejte, jak to jde Bohdanově partě. Chcete, aby se nám večer v hospodě každej smál, že jsme baby?"

To byl fakt, a tak jsme zabrali.

Házet otepi na žebřiňák byla jedna věc, ale vytlačit ho pak nahoru po kamenité cestě bylo něco úplně jiného. Vyprahlá zem nám klouzala pod chodidly a my zabírali ze všech sil, aby se vůz alespoň trochu pohnul.

„Neměli jsme toho tolik nakládat," úpěl Štěpa.

„Tobě se chtělo ještě jednou? Takhle máme všechno a pak končíme. Lepší je jet míňkrát s pořádně naloženym než tu být pak do noci."

„Jo, ale musíme vozem pohnout. Tohle jsme fakt přehnali. Nesundáme něco?"

„Nekecej, Jendo, a makej!" křikl na mě Vašek, a tak jsem držel hubu a zabral.

Vůz se dal konečně do pohybu a my jsme se pomalu metr za metrem blížili vzdálenému vrcholu kopce, kde stála naše

vesnice. Slunce nám peklo do zad a pot z nás tekl proudem. Krok za krokem – metr za metrem. Jen vlastní nohy a prach cesty. Už samotný žebřiňák vážil snad tunu, a co teprve, když se naložil.

„Kluci, já bych se tak vykoupal," zasnil se Štěpa.

„Povídej mi o tom, ale teď nekecej a tlač! Pak si skočíme do rybníka."

Nikdo z nás ho neviděl přicházet. Sledovali jsme jen svá do prachu se bořící chodidla.

„Chcete pomoct?"

Ani jsem nemusel vzhlédnout z prašné cesty, abych věděl, komu ten hlas patří. Nepopsatelná směs nepříjemného skřípotu a protahování koncovek. Ten hlas byste si nikdy nespletli.

„Uhni, Bohdane, je to vážně těžký...," podíval se na něho Vašek a otřel si pot z čela a na moment vůz pustil.

„Koukám, jak se tu vy caparti pachtíte a zavázíte na cestě. No tak to, abych vám pomohl, ne?" zasmál se uhrovatý kluk a vší silou do našeho žebřiňáku kopl.

Měli jsme to od něho čekat. Byla chyba s ním vůbec mluvit – byla chyba se na něho i jen podívat. Stále ve střehu.

„Kluci! Já to neudržím!" zakřičel Štěpa, který tlačil vůz vzadu a neviděl, co se vepředu děje. Nohy mu proklouzly a on se bezmocně svalil do prachu cesty.

Přiskočili jsme k postranicím a zabrali ze všech sil, ale už bylo pozdě. Žebřiňák se dal do pohybu a začal pomalu couvat z kopce dolů.

„Co tam děláte!!!" řval Štěpa zoufale.

„Hoď něco pod kolo, sakra!" křikl Vašek, ale i on věděl, že už je pozdě.

Váha vozu byla příliš velká.

„To abyste příště nezavazeli na cestě, když tu pracují dospělí!“ křikl za námi ještě Bohdan a pomalou klátivou chůzí se vracel ke svému žebřiňáku, který se staršíma klukama už také tlačili ke stodole.

Bezmocně jsme stáli a jako na divadle sledovali, jak vůz z kopce nabírá rychlost. Jak nadskakuje přes výmoly a kameny. Jak se zvedají oblaka dusivého prachu. Jak z žebřiňáku každým otřesem padají snopy obilí a jak se nezadržitelně řítí do rybníka. Byl to obraz zkázy.

Šílený rachot utnula hlasitá rána a šplouchnutí. Hejno kačen se s kejháním vzneslo z rozčeřené hladiny.

„Mokrý to do stodoly nemůže!“ křikl na nás ještě Bohdan z dálky a se smíchem zmizel, i se svým povozem, za vrcholem kopce.

„Naser si!“ ukázal mu Vašek neslušné gesto.

Prach se pomalu usazoval a my mlčky sledovali tu zkázu.

„Tak pánové, tentokrát to Bohdan vážně přehnal…“

Vašek byl z nás čtyř nejstarší, ale do Bohdana mu pořád ještě chyběly minimálně dva roky. A to je v tomhle věku setsakra hodně. I rok je skoro celý věk. Vzpomínám si, jak když jsem byl malý a hrával jsem si na dvorku, kolem chodily do školy děti, kterým bylo šest nebo sedm let. Byly to pro mě dospěláci a snil jsem o tom, až budu jednou jako oni. Ne, dva roky jsou v patnácti věčnost.

„A co s tím uděláš?“ podíval jsem se na Vaška.

„Neboj, on už si pro něho Bůh něco najde…“

„Zatím to ale vypadá tak, že ho Bůh i Otec chrání, kudy chodí…“

„Nerouhejte se, kluci!“ podíval se po nás bázlivě Štěpa.

„Tady nejsi v kostele, ty strašpytle.“

„Ale Otec říká, že Bůh vidí všude…“

A to byl zase fakt.

„Budeme to muset všechno vytahat a znova postavit na pole, ať to proschne…“

„Vždyť je to super! Chtěli jsme se koupat, ne?“ usmál se Tvrdoš. A zase vypadal šťastně. On byl vlastně pořád šťastný. Na každé věci si dokázal najít to dobré a měl všechny rád – snad i Bohdana.

„Jasně, Tvrďo!“ vzdychl jsem a vzal ho kolem ramen. Vykročili jsme směrem k rybníku.

Na Tvrdoše jste se nemohli nikdy dlouho zlobit.

2

Slunce už dávno zapadlo za okolní zalesněné kopce, když jsme konečně celí udýchaní projeli branou vysokého travnatého valu, který neprodyšně obklopoval naši vesnici. Za to, že tou šílenou jízdou nepraskla žádná loukoť, jsme mohli děkovat opravdu jen Bohu. A ten na nás skutečně čekal jako bůh pomsty v podobě Norberta.

„To je dost, že jste se uráčili vrátit, už jsem dávno zvonil klekání! Za chvíli padne tma...," mračil se na nás sedlák.

„Ale Bohdan..."

„Ano, Bohdan mi říkal, že jste měli nehodu... Je to pravda, že jste měli vůz naložený tak, že jste ho sotva uvezli? Víte, co jsem vám posledně říkal..."

„Ale..."

„Naložili jste si víc, než zvládnete, chlapci. Tak je to pravda?!" změnil se jeho klidný hlas.

„Ano, ale..."

„Nechci nic slyšet! Mám se stavit u vás v chalupě a říct to matce? Máte jediné štěstí, že je vůz celý. Zavezte ho pod stodolu a kliďte se mi z očí!"

„Ano, bratře Norberte," sklopil Vašek oči.

Jako spráskaní psi jsme se loudali ke stodole.

„A zítra ať jsou tady ty vysušené snopy!“ křikl na nás ještě Norbert a pomalu odcházel k vratům.

„Já bych ho…“

„Jako Bohdana?“

„Jo, jako Bohdana…,“ smutně si vzdychl Vašek.

„Ale něco přece udělat musíme. S Bohdanem je to čím dál horší,“ přidal se Štěpa.

„Chceš si jít stěžovat k Otci?“

„Proč ne?“ trval na svém Štěpa. „Otec přeci vždycky říká, že jsme si všichni rovni. Tohle si prostě nemůže dovolovat. Zrovna ty bys mu to mohl říct, Jendo.“

Ale všichni jsme moc dobře věděli, že si na Bohdana ani Norberta nikdy nic nedovolíme, a stejně tak to neřekneme Otci. Byly to jen takové naše řeči.

Těžká dubová vrata, která celou vesnici neprodyšně uzavírala, se s dunivým rachotem zavřela a Norbert je zajistil, jako každý večer, závorou.

Nemluvili jsme o tom. Bylo to tabu a jeden by to druhému nikdy nepřiznal, ale každý z nás byl rád, že jsme se stihli do vesnice vrátit před setměním. Přirozená klukovská zvědavost byla jedna věc, ale běhat po lesích venku za tmy bylo něco jiného. Večer by si ven netroufl ani Bohdan. A to byl fakt. O tom nebylo potřeba se zbytečně bavit.

Kývli jsme na sebe s klukama a loudali jsme se s Tvrdošem přes náves k naší chalupě.

„Maminka se bude asi zlobit,“ podíval se na mě Tvrďa smutně.

„Neboj, to bude v pohodě, ale trochu mákneme, jo?“ plácl jsem ho do zad.

Tvrdoš se usmál, jak to umí jen mladší bráchové na starší, a přidali jsme do kroku.

Mlčky jsme přešli přes vylidněnou náves a pokračovali kolem kostela do mírného kopečka. Z kovárny se ozývaly pravidelné rány, jak Petr do večera podrážel v podkovárně koně a voly na blížící se orbu.

„Už mi tu chybí tvoje ruce, a ty se prý válíš celý den u vody...," zasmál se umouněný kovář a otřel si pot z čela.

„Co ti na to mám říct...?"

„I tady Hance už se po tobě stýská, pořád o tobě mluví," zasmál se hlasitě kovář a dloubl loktem do dcery, která byla najednou červená jako podkova na jeho kovadlině a rychle sklopila oči.

„Zítra se mnou počítej, Petře!" jen jsem mávl rukou a pokračovali jsme dál. Myslel jsem, že si nás budou všichni dobírat až večer v hospodě, ale bylo jasné, že už teď to ví všichni. Ve vesnici se nikdy nic neutajilo.

Norbertovo stavení bylo zaručeně největší ve vesnici, ale mně bohatě stačila dokonce i naše malá chalupa se slaměnou střechou, která vykukovala za pahorkem. Otec sice říkal, že pýcha je hřích a všichni bychom měli mít stejně, ale já byl přesto na naši malou chalupu pyšný. A navíc, copak to jde, aby měli všichni to samé, když je někdo třeba sedlák a potřebuje víc prostoru než kořenářka, které stačí malá světnička? No ne? Takové věci mě občas napadaly, ale snažil jsem se je hned zahnat. Takové myšlenky byly hřích, a navíc byly proti všemu, co nám Otec vtloukal do hlavy.

„Už jsem o vás měla strach!" spráskla maminka ruce, když jsme vstoupili do světnice, „jste špinaví jako mouřeníni. Utíkejte se opláchnout, já vám zatím sehřeju kyselo."

„Jako mouřeníni!“ smála se od stolu malá Lucinka a ukazovala na nás maličkým prstem.

Ve vědru před chalupou jsme si omyli obličeje a ruce od toho nejhoršího prachu a osušili je do kalhot.

„Prý jste se koupali v rybníce…“

„Ještě ty, Lucko?“ zamračil se Tvrdoš na menší sestru a štípl ji pod stolem do ruky, až vykřikla.

„Co to tam je?!“ zlobila se maminka a postavila na stůl kameninový hrnec, ze kterého stoupaly drobné provázky páry.

„Voní to výtečně,“ chopil jsem se naběračky a nalil hustou polévku s houbama do dvou připravených talířů.

„Vy nebudete?“

„My jsme s Lucinkou už jedly,“ usmála se unaveně maminka a ukrojila nám každému velkou skývu chleba.

Chytili jsme se společně za ruce a já sledoval matčin bledý obličej.

„Děkujeme ti, Bože, za tyto dary, které budeme přijímat z tvé štědré ruky. Dej svůj chléb těm, kteří ho nemají, a svůj pokoj každému srdci.“

Za ten poslední rok od tátovy smrti zestárla o dobrých patnáct let. I když jí bylo teprve čtyřicet let, přesto měla v obličeji hluboké vrásky a vlasy téměř bílé.

„Amen,“ zašeptala a my se konečně pustili do jídla.

„Byl to Bohdan, že?“ podívala se na mě.

Jen jsem kývl hlavou a pokračoval v jídle.

„Říkala jsem vám, chlapci, abyste se mu vyhýbali. Není to dobrý člověk.“

„Ale copak to jde? Zvlášť teď o žních?“

„Z toho kluka nekouká nic dobrého, Bůh mi odpusť, měla bych ho milovat jako bratra, ale nejde to. V tom chlapci je něco zlého."

„Neboj, maminko, je to jen rozmazlený kluk, však on ho Bůh srovná."

„Už by bylo na čase, když to bratr Norbert neudělal sám celé roky," povzdychla si maminka, sebrala ze stolu prázdné talíře a odešla k peci.

Když jsme takhle doma mluvili, připadal jsem si jako totální trotl a vždycky jsem si představoval, kdyby jen maminka někdy zaslechla, jak se s klukama bavíme normálně. Ne před rodiči – ne v kostele.

Jenže Bůh a sprostá slova nejdou dohromady. Náš Bůh je láska a dobro a *vole* a *hovno* prostě do kostela tak nějak nepatří, i když do našeho života teda rozhodně patřily.

Otce a Boha jsme měli rádi i my kluci a byli jsme mu za všechno vděční, o tom žádná, ale prostě jsme to nepřeháněli tak jako naši rodiče.

„Pomůžete mi ještě uspat Lucinku, než večer půjdete?"

„Mně se po pravdě ani nikam moc nechce..."

„Bojíš se, Jendo, že se vám budou všichni posmívat? Ale jdi. Hanka nemluví celý den o ničem jiném. Víš, jak se těší, až si s tebou skočí v kole. To bys ji chtěl zklamat? Však ono tě neubude. Co je ti do nějakého Bohdana?" usmála se a pohladila mě po vlasech.

Lehce jsem ucukl hlavou – Hanka se mi líbila, což o to, ale neměl jsem rád, když o tom někdo mluvil.

„Jasně, půjdeme," nadšeně zakýval hlavou i Tvrdoš.

„Ale nejdřív ještě pomoz mamince s nádobím a já zatím uložím Lucinku."

„A přečteš mi ještě pohádku, že jo?“ podívala se na mě zamilovaně malá sestřička.

„To víš že jo, ty špunte,“ zatahal jsem ji za dlouhý cop.

„Nech si toho, jo?“ na oko se na mě zlobila Lucka a utíkala do komůrky za pecí, kde s mámou spaly.

„Jsi hodný, Jene,“ políbila mě maminka na čelo, když jsem procházel kolem ní, „co já bych si bez vás počala.“

Zavřel jsem dveře a sedl si na malou stoličku, kterou měla Lucinka u postele.

„Tak kde jsme skončili?“

„Jak Harry dorazil do Bradavic,“ výskala nadšeně Lucka a zalezla si celá pod peřinu, až jí koukal jen malý nosík.

Ona toho malého čaroděje s jizvou na čele prostě zbožňovala. Nevím, jestli milovala víc jeho kouzla, nebo ten fantastický svět, ve kterém žil a který i mně připadal nádherný.

Barevný svět, který jsem si nedovedl ani představit – tak zvláštní a tak jiný než ve všech ostatních kouzelných příbězích. Draci a princezny z jiných pohádek, ve kterých lidé žili na vesnicích podobných té naší, nebo na hradech, které byly tak jiné než všechno, co jsme znali.

Podobně jako svět z Dvaceti tisíc mil pod mořem, Ocelového města nebo Tajuplného ostrova – ten měli nejradši kluci – tomu světu se dalo ještě rozumět. To sis dokázal představit a o něm jsme si vydrželi povídat celé hodiny. Dokázali jsme si představovat ty fantastické balóny a vzducholodě, které jednou třeba budou brázdit nebe. Vozy, které pohání pára a ony sami jezdí. Lodě a ponorky, které se plaví po velkých mořích, podobně jako naše malé loďky po rybníce. To všechno nám bylo blízké a dokázali jsme to pochopit, ale svět Harryho Pottera byl jiný.

Londýn – město tak opravdově znějící. Jako pohádka v pohádce. Vesnice tak velká, plná ohromně vysokých domů, mezi kterými jezdí motorové kočáry, které nepotřebují ani páru. Zářící ulice města tak velkého, že by se do něho vešlo i tisíc našich vesnic.

I jazyk byl v té knize úplně odlišný – plný zvláštních slov a předmětů, které si Bůh musel představit, když to vše tvořil.

Bylo to tak vzdálené, a přesto mi to bylo v něčem blízké. Snad i tím jazykem, který byl daleko podobnější tomu, jak se spolu bavíme s klukama, a ne jak nás učí Otec a jak mluví všichni naši rodiče.

3

„Á, naši plaváčci...," zahalekal Bohdan, sotva jsme s Tvrdošem překročili práh hospody.

Naštěstí nebyl jeho přiopilý hlas přes ryčnou hudbu, která se linula z vedlejší místnosti, zase tolik slyšet. Jeho kumpánům to ale bohatě stačilo a propukli v řehot.

Otec pití alkoholu přímo nezakazoval, stejně jako nebylo proti našemu Učení, ale rozhodně z něho nebyl nadšený. Na druhou stranu, i Ježíš pil víno. Alkohol sám nebyl špatný, jak říkal, problém byl člověk, ve kterém pití probouzelo to, co každý starostlivě skrýval pod svou vrchní slupkou. A v případě Bohdana to rozhodně nebylo nic hezkého.

Obloukem jsme obešli stůl starších kluků a pokračovali lokálem tam, kde seděli Vašek se Štěpou. Posunuli se na druhý konec dlouhé lavice, aby nám s Tvrdošem uvolnili místo. Jen jsme na sebe mlčky kývli a hospodský před nás postavil dvě lehká piva.

„Tak na letošní dožínky!" zvedli jsme korbele a po celodenní dřině se konečně napili. Pivo mi nikdy moc nechutnalo, ale voda byla často zkažená a mléko pily jen malé děti. Takže toho kromě kyselého vína k pití moc nezbývalo, pokud jsi teda nechtěl mít sračku.

Zábava byla v plném proudu. Žně skončily, všechno obilí, až na tu naši vykoupanou fůru, bylo pod stodolami a všichni se přišli po celotýdenní dřině bavit. Stěny krčmy vyzdobily malé děti věnci ze zlatavých klasů s barevnými květinami a ovocem, holky měly na sobě své nejhezčí šaty a ve vlasech barevné pentle. Kapela hrála k tanci a spousta párů poskakovala na parketu. Dožínková zábava, jak se patří. Stejně jako každý rok.

Usmál jsem se na Hanku a věděl jsem, že pro ni budu muset jít, i když tancování jsem měl rád ještě míň než hořké pivo. Ale slušelo jí to, to byl zase fakt. To holky dokonale uměly – každá věděla, co schovat a co naopak ukázat, aby se ještě víc líbila. A pak všechny dělaly, jak o tom vlastně nevědí a jak jsou překvapené, když se na ně my kluci díváme. A pak ty drahoty...

Hanka mi úsměv oplatila a cudně sklopila zrak.

„Tak ještě jedno a budu muset..."

„Si ještě stěžuj, Hanka je kost jako prase. Buď rád, že tě chce...," dloubl do mě loktem Vašek a smutně sledoval Jiřinu, která měla ke kosti rozhodně hodně daleko.

„Co jen ten starej Tomša do tý svojí dýmky může dávat?" Štěpa zasněně sledoval zarostlého podivína u vedlejšího stolu.

„Jen se ho běž zeptat, co to kouří," zasmál se Vašek, „určitě ti to rád poví."

„Všimni si, že to voní úplně jinak než to naše listí. A já už vyzkoušel snad úplně všechno," nedal si Štěpa pokoj.

„Vždycky, když ho vidím, tak si říkám, kolik mu tak může být..."

„Tomu?“ podíval jsem se do Tomšovy zarostlé a zamračené tváře. „Myslím, že je možná ještě starší než Otec.“

„To není možný…“

„Každopádně je to ten nejstarší a nejhnusnější chlap, co znám,“ zvedl Vašek korbel a znovu jsme si všichni zavdali.

„Tak já jdu,“ zvedl jsem se a jako by nic došel až ke stolu holek, kde okamžitě ustal hovor a nastalo tiché chichotání.

Hanka zvedla oči a usmála se na mě.

„… na něco jsem se tě prve ptal?!“ zaskřípal za mnou nezaměnitelný hlas.

Pomalu jsem se otočil a hleděl do uhrovaté tváře kluka o hlavu vyššího než já.

„O co jde, Bohdane?“

„Řikal jsem, že si to vysušíte, plaváčku zasranej!“ jeho přiopilý hlas prořízl nastalé ticho, protože kapela zrovna přestala hrát.

Všechny hlavy v hospodě se otočily naším směrem.

„Co po nás ještě chceš?“

„Trošku toho respektu, ty malá nicko. Myslíš, že nám budete namáčet obilí, jak se ti zlíbí?“ zasmál se Bohdan.

Ani jsem nepostřehl, že starý Tomša těžce vstal. Automatickým gestem si povytáhl padající kalhoty, které držely už jen kšandy, a pomalou chůzí se vydal k nám. Jeho zapadlé oči si nás chvíli prohlížely.

„Moc dobře jsem viděl, cos odpoledne na poli provedl,“ zabodl pohled do Bohdana.

„Ty běž taky do hajzlu, ty dědku bláznivej!“ otočil se na něho drze Bohdan a všichni okolo jeho stolu se nuceně zasmáli, ale bylo cítit, že z Tomši mají respekt.

Tomša se podrbal na neholené tváři a mozolnatou rukou vzal ze stolu nejbližší půllitr a celý ho vylil Bohdanovi na hlavu.

„Tos posral!“ zapištěl zlitý Bohdan a kamarádi po jeho boku měli co dělat, aby ho udrželi.

Tomša klidně odložil půllitr na stůl, otočil se a pomalou chůzí se vracel ke svému stolu.

„Tě zabiju! Dědku zasranej!“

„Posluž si – víš, kde mě hledat,“ podíval se mu starý Tomša do očí, nasadil si klobouk a pomalou chůzí kráčel ke dveřím hospody.

„Pusťte mě na něj!“ rval se Bohdan, aby za dědkem vyběhl. Byla to ale jen hra alfasamce pro své kumpány a okolo sedící holky. Hra, která mu měla před okolím zajistit zbytky důstojnosti, jež se vpíjely do staré dřevěné podlahy spolu se zvětralým pivem, stékajícím mu z vlasů.

Ale i Bohdan dobře věděl, že své hrozby nikdy nesplní a jaký trest by ho čekal, kdyby je provést chtěl.

„A ty, mladej! Pojď mě vypustit!“ ukázal na mě ode dveří Tomša a bez otočení vykročil to temné noci.

Doběhl jsem ho pár kroků před hospodou a mlčky jsme kráčeli přes vesnici k těžkým dubovým vratům.

Měsíc osvětloval celou náves a já si mohl Tomšu konečně pořádně prohlédnout. Takhle zblízka jsem ho viděl vlastně prvně. Odmalička jsme ho všichni znali, ale nikdy s ním nikdo z nás kluků doopravdy nemluvil. Vyhýbali jsme se mu. A nejen my, nepamatuju se, že by s ním mluvil kdokoli z našich rodičů. Nemluvil o něm dokonce ani Otec. Tomša k naší vesnici patřil jako prastará lípa, která rostla na návsi, ale s ní také nikdo nemluvil. Zkrátka stála a prostě jen *byla*.

Tomša bydlel na samotě a celé dny se potuloval po lesích. Když jsme byli menší, věřili jsme dokonce, že je čaroděj. Byl jako postava z knížek, které jsme četli. Jako kouzelník Gandalf z Pána prstenů, který se objeví a zase zmizí. Tajemný, nečitelný a starý jako Metuzalém. Až později jsme pochopili, že je především ochlasta.

„Tvýho táty je mi líto – byl to dobrej chlap…“

„Vy jste ho znal?“ zastavil jsem se a zíral na něho.

„Pohni, chci už bejt doma.“

„Počkejte…“

„Co se tak divíš? Před mnoha lety jsem viděl vyrůstat všechny vaše rodiče tak, jako dneska vidím vás. Pamatuju si i malého Norberta, jak byl stejně zlej a sobeckej parchant, jako je teď ten jeho Bohdan… Voda není krev, chlapče.“

Došli jsme k těžké bráně. Tomša zvedl závoru a bránu s vypětím všech sil pootevřel.

„Pořádně ji za mnou zavři, ať se vám tu něco nestane…,“ zasmál se a napil se ze své placatky. Pečlivě ji zazátkoval a odkráčel do noci vstříc tmavému lesu.

„Díky… Bůh vám to oplatí,“ zavolal jsem za ním ještě do tmy.

„Na Boha se vyser. Byl jsi v právu a za pravdu se musí bojovat. Vždycky, to si pamatuj…“

Stál jsem tam a díval se, jak odchází do tmy a les ho pohlcuje.

Nikdo z vesnice by bezpečí vysokého valu a těžkých dubových vrat po setmění nikdy neopustil. Rozhodně ne dobrovolně.

Rychle jsem zabral a dubovou bránu zase zavřel a zajistil ji těžkou kovanou závorou.